

Graikų ir Biblijos moterys herojės: Antigonė, Judita, Debora

10 klasė

Integruotas ugdymas

Mokytoja Inga Rakauskienė

Moters paveikslas prieš 3000 - 2500 metų

- Visose senovės mitologijose - ar tai būtų Graikijos, senosios Europos ar Azijos - patys svarbiausi žmogaus egzistencijos klausimai formuojami per lyčių skirtumus: tam tikros funkcijos priskirtos tik moterims, o tam tikros - tik vyrams. Negalėjo būti jokių persimainymų tarp jų. Senovės Graikijoje moteris buvo vaizduojama kaip netobulas vyras; moteris neegzistavo kaip savarankiška būtybė, o vien kaip žmogiškosios būtybės, kurios modelis buvo vyras, variantas. Moterims niekur nebuvo suteiktos pilietinės teisės ir teisių jos turėjo ne ką daugiau nei vergai. Vyrų dorybė buvo valdyti, o moters dorybė - paklusti.
- Išmintingas vyras nieko nestebino, bet išmintinga moteris tuo metu kėlė didžiulę nuostabą, nes jos neturėjo jokio išsilavinimo, nemokėdavo net skaityti. Išmintinga, drąsi, kovotoja moteris dažnai įeidavo į istoriją, poeziją...

Antigonė priešais mirusį brolių Polineiką (1865), dail. Nikiphoros Lytras.

Antigonė (450 m. pr. Kr.)

Antigonės broliai Polineikas ir Eteoklis susiginčijo dėl valdžios. Eteoklis išvijo Polineiką ir užėmė sostą. Tada Polineikas su savo armija puolė miestą, ir broliai dvikovoje žūsta, karaliaus valdžią perima dėdė Kreontas. Jis įsako Eteoklį palaidoti, o Polineiką palikti nelaidotą. Žuvusiųjų sesuo Antigonė nepaklūsta įsakymui ir ryžtasi palaidoti brolių.

KREONTAS (Antigonei)

Tai tu! Tai tu, nūn galvą taip nuleidusi,
Sakyk: prisipažįsti darius tai ar ne?

ANTIGONĖ

Prisipažįstu. Padariau ir nesakau, jog ne.

KREONTAS (Antigonei)

O tu man pasakyk be smulkmenų, trumpai:
Įsakymą žinotai, jog to nevalia daryti?
Ne vyras būsiu aš ir didvyrė bus ji,
Jei panieka ši valdžiai liks nenubausta.
Nors būtų artimesnė man už seserį
Ir už visus, kas Dzeusą gerbia mūsų namuos –
Nei ji, nei jos sesuo išvengti negalės
Rūsčios dalios. Ir ta vienodai bus kalta,
Kad brolio kapo supylimui pritarė.

(...)

ANTIGONĖ

Ne neapkęsti, o mylėti aš gimiau.

KREONTAS

Nuėjusi į ten, jei nori, juos mylėk.
O aš kol gyvas, moteriškė netvarkys.
(...)

KREONTAS sūnui

Mes turim ginti tvarką ir įstatymus
Ir niekad nesilenkti moters užgaidoms.

**Kokia yra Antigonė? Kaip ją
apibūdintum?**

Judita (apie 750 m. pr.Kr., Senasis Testamentas)

- Judita išgelbėjo izraelitus nuo asirų užkariavimo. Asirų karalius Nabuchodonosaras siekė užkariauti kraštus nuo Persijos iki Sidono ir Tyro. Asirų kariuomenės vyriausiajam vadui Holofernei pasiekus Esdreloną, izraelitai prie Betulijos siekė jo kariuomenei užkirsti kelią. Po mėnesį trukusios Betulijos apgulties miesto didžiūnai ketino pasiduoti, bet Judita, apsimitusi, kad savo noru pabėgo iš miesto, nuėjo į Holoferno stovyklą.
- Pamačiusi Holoferną, ji puolė kniūpsčia, pareikšdama pagarbą, ir kreipėsi į jį sakydama: „Priimk savo vergės žodžius.“ Karvedys nežvelgė jokios klastos. Apakęs ne tik nuo Juditos grožio, bet ir nuo išminties, tris naktis jai leido laisvai vaikščioti po stovyklą.

„Judita ir Olofernas“. Karavadžo paveikslas

Šis, sužavėtas Juditos grožio ir išminties, pakvietė ją į puotą. Judita pačioje priešų stovyklos širdyje nurėžia asirų generolui Holofernei galvą ir parsineša ją į izraelitų stovyklą maisto maišelyje.

Netekę vado asirų kariai pasitraukė. Dėkodama Dievui už izraelitų išlaisvinimą Judita giedojo padėkos giesmę (Jdt 16, 15-21). Tapusi didvyre Judita gyveno kukliai, našlaudama ir tarnaudama Dievui. Mirė Betulijoje, palaidota savo vyro Manaso oloje.

**Kokia yra Judita? Kaip ją
apibūdintum?**

Debora

- Veikė teisėjų epochoje (12–11 a. prieš Kristų), kai izraelitai buvo kanaaniečių nelaisvėje. Pasinaudodamas galingu karvedžiu Sisera, juos engė kanaaniečių karalius Jabinas. Sisera! Vien šis vardas Izraelyje kėlė siaubą. Kanaaniečių religija bei kultūra pasižymėjo brutalumu – būdavo aukojami netgi vaikai. Koks buvo izraelitų gyvenimas, kai kraštą slėgė priešų jungas? Debora savo giesmėje atskleidžia, jog keliauti buvo beveik neįmanoma, o kaimai ištuštėjo. Bijodami ūkininkauti, gyventi sienomis neapsaugotuose kaimuose, keliauti pagrindiniais keliais, kad nebūtų užpulti, atimti jų vaikai ar išprievartautos moterys, žmonės slėpdavosi miškuose ir kalnuose.

Debora buvo Barako žmona. Kanaaniečiai siautėjo ir engė izraelitus daugiau kaip 20 metų. Ir labai retas reiškinys, kad ji aprašoma kaip teisėja, kuri sėdėdama po palme, tarp Ramos ir Betelio ir padėdama žmonėms spręsti jų genčių skirtumus ir šeimos problemas. Jos vaidmuo svyravo tarp „geros moters“, tarpininkės, mūsų laikų taikos teisėjos.

Ji pradeda raginti vyrus stoti į kovą prieš engėjus. Ne vyrai, o ji veda tautą į kovą ir toje kovoje pasižymi drąsa bei dideliu užsidegimu. Viešpats dovanojo pergalę. Tačiau priešų stovyklos karalius liko gyvas – ir štai čia „išdygsta“ dar viena (būtent) moteris, Jaelė, kuri gudrumu įvilioja priešą poilsui, ir jį nužudo – tokiu būdu tarsi padeda „tašką“, užbaigdamą kovą. Noriu priminti, kad tais laikais moterims tikrai nebuvo būdinga nei vadovauti, nei, juo labiau, dalyvauti mūšio lauke.

**Kokia buvo Debora? Kaip ją
apibūdintum?**

